

TEKENAAR, SCHRIJVER, DICHTER EN FOTOGRAAF

Zoltán Forrai, een veelzijdige Naardense kunstenaar

De naam klinkt Hongaars en dat klopt. Zoltán Forrai werd op 20 oktober 1901 geboren in een dorp niet ver van de Oostenrijkse grens. Oostenrijk en Hongarije maakten toen nog deel uit van de Oostenrijks-Hongaarse dubbelmonarchie, die in 1918 uiteenviel. Hij kon goed tekenen en zond op twaalfjarige leeftijd voor een wedstrijd een in kleurkrijt getekend portret van een zigeuner in en won daarmee de eerste prijs. Hij kreeg vervolgens tekenles en ontwikkelde zich in artistieke richting.

Eenmaal volwassen geworden ging hij in Boedapest wonen. Hij maakte er tekeningen en satirische versjes voor kranten en bladen. Hij ontwikkelde zich verder in München, waarna tekeningen van hem zelfs in het beroemde satirische weekblad *Simplicissimus* werden geplaatst. Terug in

■ Zoltán Forrai in 1954.

Foto J. Pieëte.

■ Enttäuschung, Simplicissimus, 8 mei 1932. Tekening Forrai.

Hongarije hadden zijn tekeningen veel succes; ze werden vaak geëxposeerd.

Naar Nederland

Toen zijn artistieke vrijheid in de jaren 30 door de extreemrechtse regering aan banden gelegd dreigde te worden, week hij in 1938 uit naar het noorden van Joegoslavië. Maar ook daar werd het onrustig. Dankzij zijn contacten kreeg hij in 1939 een visum voor Nederland. Van verder doorreizen naar Amerika of Canada is het niet gekomen. Hij voelde

zich hier gauw op zijn gemak en kreeg al snel opdrachten voor tekeningen in kranten en bladen. Ook tijdens de bezetting ging hij door met tekenen, maar hij werd geen lid van de Kultuurkamer. Hij maakte honderden komische woordloze verhalen, bestaande

Zijn tekeningen werden zelfs in het beroemde satirische weekblad *Simplicissimus* geplaatst.

uit 2 tot 4 plaatjes. Na de oorlog zou uitgeverij Focus in Haarlem 200 van die verhalen uitgeven als 'De avonturen van Pipa'. Hij maakte ook prenten en cartoons die niet in de openbaarheid kwamen, maar wel het leven tijdens de bezetting weergaven. Zouden ze in handen van de bezetter zijn gekomen dan was de maker zeker aangesproken. Hij signeerde ze daarom met Fi. Hij was nog geen Nederlander en toen hij een keer werd ontboden bij de Sicherheitsdienst (SD) dook hij onder en overleefde zo de oorlog.

Jennifer Rodgers

Na de oorlog leerde hij Jennifer Rodgers kennen en in 1953 trouwde hij met haar. Jennifer Rodgers (1913-2002) was een bekende ballerina die een leerlinge van de beroemde balletpedagoge Sonia Gaskell geweest. Gedurende de Tweede Wereldoorlog stond Gaskell's balletstudio op naam van Jennifer, uit veiligheidsoverwegingen vanwege de Joodse afkomst van Gaskell. Jennifer

■ Alles moet weg. Tekening Forrai.

Rodgers was een van de dansers in Gaskell's programma Studio '45. Jennifer danste in de periode 1947-50 bij het Scapino Ballet en het Ballet der Lage Landen. Voor het Scapinoballet maakte Zoltán een jeugdballet (verhaal, decors, kostuums, muziek) waarin zijn vrouw de primadonna was. Het echtpaar verhuisde in 1964 naar de Comeniuslaan 12 in Naarden. In het pand, in 1916 gebouwd als sigarettenfabriek in Moorse stijl, begon Jennifer een balletschool.

Activiteiten

Zoltán was ook actief in de plaatselijke culturele sector. De tekeningen die hij na de oorlog maakte voor onder meer het Algemeen Handelsblad en het Algemeen Dagblad waren politiek geïnspireerd. Daarnaast ging hij schrijven: over actuele politieke en culturele onderwerpen, reportages en geïllustreerde (reis)verhalen. Hij ging ook fotograferen en schreef bij zijn (kunst)foto's verhalen of verslagen. Toen de

Hongaarse opstand in 1956 door de Russen werd neergeslagen, schreef hij bewogen artikelen over het Hongaarse volk.

Nederlander

In 1958 kreeg Forrai de Nederlandse nationaliteit. Als journalist en fotograaf bezocht hij in 1963 zijn vaderland. In 1988 was er in het Rijksmuseum een tentoonstelling met een keuze uit zijn tekeningen uit het bezit van het museum. Tegelijk verscheen er een boekje over zijn leven en werk. Op kunstveilingen worden nog steeds prenten van hem verhandeld. Tekeningen, aquarellen en foto's brengen € 100 of meer op. Zoltán Forrai overleed in Naarden in 1996.

Bron:

Koos van Weringh: 'Zoltán Forrai. Portret van een veelzijdig kunstenaar'. Rijksmuseum/Meulenhoff 1988.

Klaas Oosterom

UIT DE FOTOCOLLECTIE VAN HET GEMEENTEARCHIEF

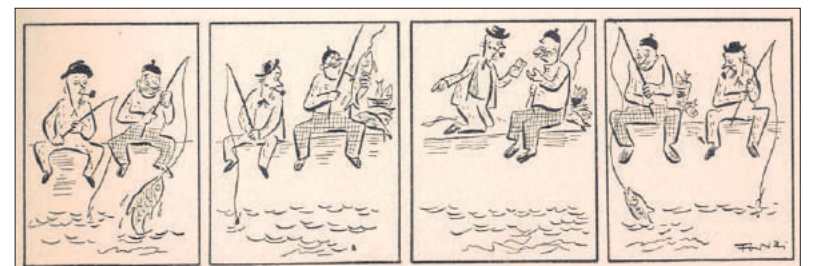
www.gooienvechthistorisch.nl 035 207 09 99 Cattenhagestraat 8, Naarden

'Code rood'

Het is 22 februari 1979, een week na de sneeuwstorm die de geschiedenis in zou gaan als de zwaarste sneeuwstorm die ons land kende in de vorige eeuw. Op de Dijkweg tussen Muiderberg en Muiden hebben windvlagen de sneeuw opgestuwd tot flinke bergen, tegen de dijk aan. Medewerkers van de Dienst Gemeentewerken wisten de weg toch berijdbaar te maken.

FOTO: HKB

■ Pipa strip.

■ De man en de muur. Foto Forrai.